

173.

Paterka art déco, okres międzywojenny

**Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych
Józefa Frageta, Warszawa, proj. Julia Keilowa**

Cena wylicytowana: 1 500 zł

plater, 20,5 x 18 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | N | PLAQUE'

Podatki i opłaty

- Do kwoty wylicytowanej doliczana jest opłata aukcyjna. Stanowi ona część końcowej ceny obiektu i wynosi 18%.

Esej

Julia Keilowa – wybitna polska rzeźbiarka, malarka i projektantka sztuki użytkowej epoki art déco. Absolwentka Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie. Najbardziej znana z prostych, geometrycznych, lecz wyrazistych projektów form przemysłowych, m.in. sztućców, serwisów stołowych, świeczników, wazonów, pucharów. Współpracowała z warszawskimi firmami produkującymi platery – Norblinem, Fragetem, Braćmi Henneberg. Wykonała około 400 projektów przedmiotów. Julia Keilowa z domu Ringel urodziła się w 1902 roku w Stryju w Galicji na terenach dzisiejszej Ukrainy. Pochodziła z zamożnej zasymilowanej rodziny żydowskiej. Wraz ze starszą siostrą uczęszczała do gimnazjum we Lwowie i w Wiedniu. Znała dobrze język niemiecki. W 1920 roku zaczęła studiować filozofię na Uniwersytecie Lwowskim, jednak już po pierwszym roku zrezygnowała z tego kierunku. Następnie uczęszczała do Lwowskiej Państwowej Szkoły Przemysłowej. Tam zaczęła uczyć się snycerstwa, rzeźby w kamieniu oraz drewnie. W 1922 roku wyszła za mąż za Ignacego Keila, który pracował we lwowskich, potem warszawskich, wydawnictwach książek. Trzy lata później Julia Keilowa wraz z mężem przeprowadziła się do Warszawy, gdzie do 1931 studiowała w Szkole Sztuk Pięknych. Podczas studiów miała szczęście kształcić się pod okiem wybitnych artystów i pedagogów. Swój talent rzeźbiarski szlifowała w pracowni Tadeusza Breyera. Wiedzę na temat technik metalowych zdobyła na zajęciach u Karola Stryjeńskiego. Uczęszczała także na zajęcia prowadzone przez Józefa Czajkowskiego, Karola Tichego i Wojciecha Jastrzębskiego. W tym czasie poświęciła się głównie tworzeniu rzeźb. Była bardzo uzdolniona w tym kierunku. Już kilka lat później krytycy docenili jej prace. W trakcie edukacji w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych w 1929 roku dołączyła do spółdzielni rzeźbiarskiej „Forma” założonej przez profesorów Breyera i Stryjeńskiego. Następnie wystawiała swoje prace m.in. w Instytucie Propagandy Sztuki, gdzie w 1935 roku została wyróżniona nagrodą Ministra Spraw Zagranicznych. Niektóre z jej prac można podziwiać do dzisiaj, np. rzeźbę Cypriana Kamila Norwida, której replika znajduje się w Łazienkach Królewskich w Warszawie. Julia Keilowa interesowała się też metaloplastyką. Jeszcze na studiach za prace w metalu zdobywała nagrody. W 1933 roku, dwa lata po zakończeniu edukacji w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie, założyła własną pracownię metaloplastyczną. Sprowadziła do niej najnowocześniejsze narzędzia z Francji i tam własnoręcznie wykuwała m.in. misy, tace, puchary, świeczniki, sztućce, papierośnice i wazony. Projektowała też wzory przedmiotów do produkcji przemysłowej, współpracując z najbardziej znanymi wówczas wytwórcami platerów i sreber. Obiekty jej projektu były produkowane seryjnie i wykonywane z różnych materiałów: srebra, srebrzonego mosiądzu oraz białego metalu. Warto również wspomnieć, że gdy w 1935 roku zakłady Frageta dostały zlecenie na produkcję zastawy stołowej do luksusowego wyposażenia transatlantyku M/S „Piłsudski”, to właśnie do Julii Keilowej zwrócono się z prośbą o współpracę. Tak powstał komplet śniadaniowy, składający się z dzbanka, mlecznika i cukiernicy, który idealnie pasował do modernistycznych wnętrz statku oraz sprawdzał się w podróży morskiej, ponieważ zaprojektowane przez artystkę naczynia miały nowoczesne owalne kształty oraz stabilne podstawy. Julia Keilowa wzięła także udział w Międzynarodowej Wystawie „Sztuka i technika w życiu współczesnym” w 1937 roku w Paryżu, gdzie wystawiono naczynia wykonane w zakładach Frageta. Na tę okazję zaprojektowała najprawdopodobniej słynną

cukiernicę „Królewskie jabłko”, którą pokazano również rok później na wystawie jej prac w Instytucie Propagandy Sztuki. Na tejże wystawie w Paryżu Firma Frageta za naczynia wykonane według projektów Keilowej zdobyła dwa złote medale. Karierę artystki przerwał wybuch II wojny światowej. W trakcie wojny przez dwa lata prowadziła pracownię ceramiczną we Lwowie. Najprawdopodobniej zginęła w 1943 roku w więzieniu na Pawiaku, jednak okoliczności śmierci Julii Keilowej do dzisiaj pozostają niewyjaśnione. Julia Keilowa tworzyła w stylistyce rodzimego art déco, lecz niewątpliwie wypracowała swój własny, rozpoznawalny, ponadczasowy styl. Inspirowały ją głównie prace polskich i zagranicznych twórców awangardowych. Posługując się najczęściej najprostszymi bryłami, takimi jak kula, stożek czy walec, tworzyła przedmioty proste i funkcjonalne, ale jednocześnie dekoracyjne, nawiązujące do zgeometryzowanych form rzeźb kubistycznych. Jej projekty były oszczędne w ornamenty i przejrzyste w formie, jednak stosowane przez nią bogactwo faktur oraz niekiedy łączenie różnych surowców, np. drewna z metalem, tworzyły efekty zdobnicze. Historycy sztuki wpisują projekty Julii Keilowej w nurt dekoracyjnego modernizmu. Dzięki swoim osiągnięciom w dziedzinie metaloplastyki zaliczana jest dziś do grona najwybitniejszych twórców polskiego designu.